

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ВИЩИЙ ДЕРЖАВНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКРАЇНИ
«БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**



МАТЕРІАЛИ

97 – ї

**підсумкової наукової конференції
професорсько-викладацького персоналу
вищого державного навчального закладу України
«БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

15, 17, 22 лютого 2016 року

Чернівці – 2016

УДК 001:378.12(477.85)

ББК 72:74.58

М 34

Матеріали 97 – її підсумкової наукової конференції професорсько-викладацького персоналу вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет» (Чернівці, 15,17,22 лютого 2016 р.) – Чернівці: Медуніверситет, 2016. – 404 с. іл.

ББК 72:74.58

У збірнику представлені матеріали 97 – її підсумкової наукової конференції професорсько-викладацького персоналу вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет» (Чернівці, 15, 17, 22 лютого 2016 р.) із стилістикою та орфографією у авторській редакції. Публікації присвячені актуальним проблемам фундаментальної, теоретичної та клінічної медицини.

Загальна редакція – професор, д.мед.н. Бойчук Т.М., професор, д.мед.н. Івашук О.І., доцент, к.мед.н. Безрук В.В.

Наукові рецензенти:

доктор медичних наук, професор Кравченко О.В.

доктор медичних наук, професор Давиденко І.С.

доктор медичних наук, професор Дейнека С.Є.

доктор медичних наук, професор Денисенко О.І.

доктор медичних наук, професор Заморський І.І.

доктор медичних наук, професор Колоскова О.К.

доктор медичних наук, професор Коновчук В.М.

доктор медичних наук, професор Гринчук Ф.В.

доктор медичних наук, професор Слободян О.М.

доктор медичних наук, професор Тащук В.К.

доктор медичних наук, професор Ткачук С.С.

доктор медичних наук, професор Тодоріко Л.Д.

ISBN 978-966-697-627-0

© Буковинський державний медичний
університет, 2016



СЕКЦІЯ 17
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ФІЛОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ НАУК

Аністратенко А.В.
ТЕНДЕНЦІЇ УРБАНІСТИЧНОЇ ПРОЗИ В СУЧАСНІЙ ЛІТЕРАТУРІ: ВІДТВОРЕННЯ МІФУ
ЧЕРНІВЦІВ У РОМАНІ «СРІБНИЙ ПАВУК» В. КОЖЕЛЯНКА

*Кафедра суспільних наук та українознавства
Вищий державний навчальний заклад України
«Буковинський державний медичний університет»*

Історичний пригодницький урбаністичний роман «Срібний павук» вийшов у видавництві «Кальварія» 2003 року, а 2006-го права на видання роману купив у львівського видавництва харківський «Клуб сімейного дозвілля». Так з'явився друком перший роман В.Кожелянка, написаний без елементів чи жанрових матеріалів альтернативної історії.

Самодостатній у своїй природній антиутопічності, світ давніх Чернівців вимагає вишуканої мови та філігранного композиційно-сюжетного виробу. Другий рівень твору реалізує свою задалегідь визначену функцію: мовне оформлення письменницького задуму, відображення комунікативних настанов і традицій розмовної мови та високого стилю, описаного в романі часу, стилістичний та геополітичний чинник історичного періоду та внутрішнього простору австрійських, майже міфічних, як на сьогодні, Чернівців.

«Майже» міфічне місто над Прутом вигідно освітлене вечоровими ліхтариками вишуканого дизайну, які стали *майже* емблемою Чернівців: кав'ярні та ресторати «Асторія», «Лукуллус», «Палас», «Бель в'ю», славнозвісна «Європа», в якій, ходять чутки, починав писати «Нічну музику» П.Целан. А цілком таки міфічні, легендарні Чернівці, - з Летючим Голландцем, замість будинку-корабля, - це вже чернівчани на тлі міста, ті, вигадані В.Кожелянком, Г.Дроздовським, П.Демантом, які розмовляють «чистою чернівецькою мовою, тобто гармонійною мішаниною з німецької, української і румунської з яскравим вкрапленням польських та єврейських слів і зворотів, що, зрештою, видається нам також алюзією на поезію Р.Ауслендер про Чернівці, де дзеркальний короп, приправлений перцем, мовчав п'ятьма мовами.

Водночас, у романі «Срібний павук» описані ностальгійні Чернівці, в яких на вулицях не чути було російської мови: «[...] – А ти, Каролі, знаєш російської мови? – несподівано запитав Гельмут. / – Читаю, розумію, здивувався Кароль, але розмовляти не втупу [...]».

Одним із важливих елементів ідіостилю В.Кожелянка, окрім мови, є детальний опис антуражу подій, одягу, їжі та напоїв, зовнішнього вигляду персонажів тощо.

Опис зовнішності персонажів письменник подає переважно епізодично, дозволено та принагідно (у ремарках до діалогів, у авторських втяжках до розділів, в автотексті конкретного героя, поданому в різних формах і функціональних стилях).

Що стосується опису застіль, їжі, то ці відокремлені стилістично частини тексту служать відступами, які розмежовують окремі сцени в сюжетному перебігу. Наприклад, опис вечері у ресторані «Лукуллус» введений письменником між сценою зустрічі детективів з Марією Видаттою та сценою затримання бандита Кантеміра (який окрім крадіяства та шахрайства обвинувачений ще й у тому, що є однофамільцем примаря Чернівців полковника Йона Кантеміра, а таких випадкових збігів не може трапитись у романі В.Кожелянка).

Всі надбудови фабули, які допомагають увиразнити художній твір, надати історії правдоподібності (за рахунок справжніх історичних назв чернівецьких кав'ярень, вулиць, газет), окрім того, розвантажують читача, виконують функцію т. зв. «рекламної паузи» між яскравих, почасти, карколомних сюжетних перипетій.

Якщо перший (фонетичний) та другий (лексико-логічний) плани тексту роману формують композицію, фабулу, мову, стиль твору, то третій (символьно-образний) та четвертий (ідейний) втілюють ідейно-тематичний зміст і допомагають вибудовувати схему розвитку головного героя та інших персонажів, вивершують твір стосовно жанрової основи.

Порівнюючи рівень синкретичності творчого задуму і його конкретного втілення у тексті роману, бачимо, що Василь Кожелянко використовує колізію, героїв, топоніми, інтриги, щоб подарувати читачам міф про Серце Буковини (тобто втілює ідею роману), а також розповідає цікаву історію, яка залишить в уяві читача по собі «шлейф» вишуканості та приємного присмаку. Причому, це не означає, що цікаві історії повинні закінчуватись позитивною розв'язкою, обов'язковою є повага до читача й слідування секретам письменницької майстерності, якщо автор бажає бути вправним белетристом або читабельним письменником. Поселити правдоподібних людей у зовсім вигадане місто було б сприйнято претензією автора на роль Творця. Окрім того, в такому разі довелось би позбутись улюблених прийомів В.Кожелянка вести оповідь. Узяти за географію подій справжній населений пункт, означало би наразитися на небезпеку надмірного натуралізму або відвертого обману. Отже, В.Кожелянко вирішив поєднати обидва варіанти. Він обрав Чернівці – вигадане місто в романі «Срібний павук».

Саме у виборі фактажу для роману видно здоровий патріотизм письменника. Усе виписане «тіло тексту», буковинські характери героїв – це те, що тішить гонор чернівчанина і зумовлює цікавість до Кожелянка читачів-не-чернівчан.

Роман «Срібний павук» - характеризується своєрідною атмосферою життя в Чернівцях. Побудова твору привертає увагу читачів. Ідейне обрамлення роману прочитується між рядків: читач може відчути дух часу і міста, його національні та культурні особливості, навіть не відвідуючи Чернівців. Слід зазначити, що у багатьох

сучасних німецькомовних письменників (П.Гандке, Т.Дюкерс, Й.Мейярд, Т.Гюльсвітт) представлено у творчій образ міста. Василь Кожелянко належить до особистостей, які, на думку проф. П. Рихла, спричиняються до того, що люди з інших міст і країн, після прочитання роману, прагнуть відвідати Чернівці. Аналіз творів письменника не тільки демонструє тенденції сучасної прози в Україні, а й вписується у модель європейської літератури в цілому, тієї, яку залюбки читають поза межами національної літератури.

Атофійчук І.Я.
ЯВИЩЕ БІЛІНГВІЗМУ У ВИКЛАДАННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

*Кафедра суспільних наук та українознавства
Вищий державний навчальний заклад України
«Буковинський державний медичний університет»*

Білінгвізм, іншими словами – двомовність, специфічний стан суспільного життя, при якому спостерігається і с визнаним факт функціонування й співіснування двох мов у межах однієї держави.

Джерелом білінгвізму, як правило, виступає етнічна неоднорідність самого суспільства, наприклад, існування в одній державі двох етносів, що користуються різними мовами. Через те що в сучасному світі практично немає етнічно «чистих» держав, білінгвізм як явище отримало велике поширення. Білінгвізм відображає ситуацію, коли відразу дві мови визнані державою, внаслідок юридичне закріплених норм або законів, на рівні офіційних і з рівноправним статусом для кожної з цих мов. Серед типових прикладів країн з офіційним білінгвізмом є Канада, Бельгія, Фінляндія, Казахстан та інші.

Неофіційний білінгвізм відповідає ситуації, коли офіційно визнана (знову таки внаслідок законів) лише одна з двох мов, що найбільш часто використовується населенням цієї держави. Разом з тим, невизнана на рівні офіційної, друга мова продовжує вживатись значною частиною населення достатньо широко. Саме до таких держав сьогодні, в силу певних історичних причин, належить Україна, як і деякі інші держави на географічному просторі колишнього Радянського Союзу.

Для всебічного опису мовної ситуації важливо визначити мови, якими спілкуються в країні, кількість носіїв цих мов, територіальне поширення, комунікативні можливості та сфери функціонування. Зрозуміло, що обсяг нашого дослідження не дозволяє розглянути мовну ситуацію в Україні докладно, тому зупинимося на осмисленні частини елементів, що формують її. А саме, розглянемо взаємодію між мовами, що функціонують в Україні, передусім взаємодію між українською та російською мовами, а точніше – мовну ситуацію на Буковині та її вплив на викладання української мови як іноземної у вищих навчальних закладах.

Чернівці – місто, яке тісно межує з іншими державами, тому досить часто можна почути використання не тільки української, але й російської, румунської та молдавської мов. А це не абияк ускладнює процес викладання української мови як іноземної студентам-медикам, що проходять навчання у нашій державі. Більше того, у зв'язку із ситуацією, що склалась на сході нашої держави, на навчання до Буковинського державного медичного університету були переведені студенти, які пройшли підготовче відділення у вищих навчальних закладах у м. Донецьк. Такі студенти досить добре опанували ази розмовної лексики. З практики викладання робимо висновки, що викладати українську мову як іноземну, що називається «з нуля», набагато легше, ніж таких же студентам, які почали розмовляти російською.

Концептуальний підхід до вивчення іноземних мов у вузі передбачає реалізацію у процесі навчання фахових, культурологічних та краєзнавчих цілей, тобто оволодіння мовою на спеціальну, побутову та краєзнавчу тематику. В роботі над кожним з цих аспектів навчання особливої ваги набувають контрастивні зіставлення, адже для фахівця важливо не лише зрозуміти іншомовний текст, але й перекласти, знайти адекватні українські варіанти на рівні слів, словосполучень, термінів, понять, тощо.

Порівнюючи англійську мову з українською та російською, ми можемо знайти деякі спільні риси. Це зумовлено їх належністю до однієї сім'ї індоєвропейських мов. Спільні риси можна знайти на різних рівнях: фонетичному, лексичному, граматичному. Володіння обома мовами допомагає і в виборі правильного варіанта, якщо йдеться про багатозначні слова.

Наприклад, в російській мові слово «предложение» означає і термін в граматиці, і те, що пропонується. В українській, як і в англійській мові, для позначення цих понять існують два окремих слова: «proposals» – «пропозиції»; «sentence» – речення». Порівняльний аналіз лексичних одиниць в англійській, українській та російській мовах дає змогу здійснювати семантизацію похідних та складних слів. Такі вправи допомагають студентам в семантизації незнайомих складних і похідних слів на основі знання словотворчих елементів.

Граматична система є найбільш закритою для впливу іншої мови. Але і в ній можна знайти чимало спільного. Існують спільні словотворчі моделі: «to encourage» – «заохочувати», «to inspire» – «надихати», «short-sighted» – «короткозорий» (порівняйте з російським «близорукий»); утворення нових слів за допомогою префікса over- (над-), який за значенням ближче, ніж російський «сверх»: «надмірний», «надзвичайний».

Належне теоретичне осмислення специфіки структури будь-якої мови досягається у зіставленні її з структурою інших мов. Практичне вивчення іноземної мови має прикладне спрямування, при цьому виділяються особливості її структури на фоні рідної мови.

Оволодіння саме граматичними структурами викликає найбільші труднощі у студентів, і тому зроблена спроба провести контрастивний аналіз деяких з них, присутніх в українській та в англійській мовах, зокрема, давноминулий час, що відповідає Past Perfect; використання дієслова „мати” в модальному значенні: «Я маю це